

LIKKUTEI TORAH • PARSHAS SHELACH • MAAMAR 16

אני ה' אלקיכם אשר הוצאתי אתכם מארץ מצרים...

«Je suis Havaya, ton D.ieu, qui t'ai
fait sortir du pays d'Égypte pour
être ton D.ieu» (Numbers 15:41)

DÉDIÉ EN L'HONNEUR DE

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

Le père du Rabbi, Reb Lévi Its'hak

LikuteiTorah.com

LA PARACHA 'HASSIDIQUE

likuteitorah.com/fr/likutei-torah/shelach/16/

1 אני ה' אלקיכם אשר הוצאתי אתכם מארץ מצרים להיות לכם לאלקים אני ה' אלקיכם. להבין הכפל למה כתיב ב"פ [ב' פעמים] אני הו"י אלקיכם בראש הפסוק ובסופו.

« Je suis Havaya, votre D.ieu, qui vous ai fait sortir du pays d'Égypte afin d'être votre D.ieu ; Je suis Havaya, votre D.ieu. » [Il faut] comprendre cette répétition : pourquoi « Je suis Havaya, votre D.ieu » est-il écrit deux fois, au début et à la fin du verset ?

וגם מה ענין פסוק זה לק"ש [לקריאת שמע] שהרי אמירת פסוק זה הוא משום הזכרת יצ"מ [יציאת מצרים] שמ"ע להזכיר יצ"מ [יציאת מצרים] כמ"ש למען תזכור את יום צאתך מארץ מצרים כל ימי חיך והוא מצוה בפ"ע [בפני עצמו],

Et aussi : quel rapport ce verset a-t-il avec le Chema ? Car on récite ce verset afin de mentionner la sortie d'Égypte, puisque mentionner la sortie d'Égypte est un commandement positif, comme il est écrit : « Afin que tu te souviennes du jour où tu es sorti du pays d'Égypte tous les jours de ta vie » ; et c'est une mitsva en soi.

ועוד דהל"ל [דהוה ליה למימר] פסוק למען תזכור כו', וגם להבין איזה שייכות יש לפסוק זה לפי ציצית.

En outre, il aurait fallu dire le verset «Afin que tu te souviennes», etc. Et il faut également comprendre quel rapport ce verset a avec la section des tsitsit.

הנה נודע שנשמות ישראל היו מקודם ששת ימי בראשית שהרי בעשרה מאמרות נברא העולם ובדבר ה' שמים נעשו בחינת דבור ורוח פיו ית' וישראל עלו במחשבה

Or, il est connu que les âmes d'Israël existaient avant les six jours de la Création. En effet, le monde fut créé par dix paroles, et « par la parole de Havaya les cieux furent faits » : il s'agit du niveau de la parole et du «souffle de Sa bouche», béni soit-Il ; tandis qu'Israël s'éleva dans la pensée [divine],

שהוא כח"י שלמעלה מבחינת דבור. אלא שירדו למטה בעוה"ז להתלבש בגוף ונפש הבהמית ע"י דבור ומאמר נעשה אדם.

qui est un niveau supérieur au niveau de la parole. Mais elles descendirent ici-bas, dans ce monde, afin d'être revêtues d'un corps et d'une âme animale, par la parole et l'énoncé : «Faisons l'homme.»

2 וירידה זו צורך עלייה היא. וצריך להבין מהו העלייה שתהיה אחר ירידה זו מימי שנתינו בעוה"ז כו'

Et cette descente est en vue d'une élévation. Il faut comprendre quelle sera l'élévation qui suivra cette descente, au cours des jours de nos années en ce monde, etc.

שתתעלה יותר ממה שהיתה כלולה במחשבה עילאה [ועמ"ש מזה ע"פ מי מנה עפר יעקב כו].

de sorte que [l'âme] s'élèvera plus haut qu'elle ne l'était lorsqu'elle était incluse dans la Pensée suprême. [Et voir ce qui est écrit à ce sujet sur le verset « Qui a compté la poussière de Yaakov », etc.]

הנה כתיב לא יעקב יאמר עוד שמך כי אם ישראל כי שרית עם אלקים כו

Or, il est écrit : « Ton nom ne sera plus appelé Yaakov, mais Israël, car tu as lutté avec Elokim », etc.

וגם הקב"ה אמר לו כן אח"כ במראה הנבואה. וענין ישראל הוא אותיות לי ראש שהם נעשים להקב"ה בחינת ראש כביכול.

Et le Saint béni soit-Il le lui dit également par la suite, dans une vision prophétique. Le sens de Yisrael est que ses lettres forment li rosh, « une tête pour Moi » : ils deviennent, pour ainsi dire, un niveau de tête pour le Saint béni soit-Il.

ולהבין בחי ראש למעלה לגבי הקב"ה שאין לו דמות הגוף ח"ו [חס ושלום] [ועמ"ש ע"פ צאינה וראינה].

Et il faut comprendre ce que signifie le niveau d'une « tête » dans les mondes supérieurs, par rapport au Saint béni soit-Il, qui n'a, à D.ieu ne plaise, aucune forme corporelle. [Et voir ce qui est écrit sur le verset « Sortez et voyez ».]

3 והנה נודע בספרי התנ"ך [התורה נביאים כתובים] ובספרי הקבלה כי הרצון נקי ראש וגלגלת ומקרא מלא נאמר והיה על מצחו תמיד לרצון, פ"י עד"מ מבושרי אחזה שיש באדם בחי רצון ובחי תענוג ושכל, והן פנימית הרצון

Or, il est connu, dans les livres du Tanakh et les livres de Kabbale, que la volonté est appelée « tête » et « crâne » ; et un verset explicite déclare : « Elle sera toujours sur son front, pour obtenir faveur (ratzon). » Explication, par analogie : [comme il est dit] « De ma chair, je contemple » ; chez l'homme, il existe le niveau de la volonté, ainsi que le niveau du plaisir et de l'intellect, qui constituent la dimension intérieure de la volonté.

שהרי הרצון מתעורר מחמת התענוג שלפי שיש לו תענוג מן הדבר ההוא על כן רוצה וחפץ הוא בכך או הרצון נמשך מחמת השכל שהוא ג"כ טעם לרצון שרוצה כן מפני שהשכל מחייב כן.

Car la volonté est éveillée par le plaisir : parce qu'il trouve du plaisir dans cette chose, il la veut et la désire. Ou bien, la volonté découle de l'intellect, qui est lui aussi une raison de la volonté : il veut cette chose parce que l'intellect l'exige.

4 והנה הרצון הוא בחינה המתגלה שמשיב לשואלו דבר כך אני רוצה ומצוה לזולתו לעשות רצונו

Or, la volonté est un niveau qui se révèle : il répond à celui qui l'interroge : « C'est là ce que je veux », et il ordonne à autrui d'accomplir sa volonté ;

אבל התענוג או השכל שמהם נמשך הרצון אינם מתגלים אלא כמוסים ונעלמים בתוך הרצון המעלימים ומכסה עליהם ולכן נק' הרצון גלגלתא שהרי זה דומה לעצם הגלגלת החופפת על המוח שבתוכה.

mais le plaisir ou l'intellect dont découle la volonté ne se révèlent pas ; ils demeurent au contraire cachés et dissimulés en elle, car elle les dissimule et les recouvre. C'est pourquoi la volonté est appelée Goulgalta (le crâne), car elle ressemble à l'os du crâne, qui recouvre le cerveau qu'il contient.

5 וכמ"כ [וכמו כן] הנמשל למעלה דבחי' הרצון נק' גלגלתא דחפאי על מוחא שגילוי הרצון חופה על השכל

הנעלם או התענוג של רצון זה

De même, dans le parallèle en haut, le niveau de la volonté est appelé « le crâne qui recouvre le cerveau », car le dévoilement de la volonté recouvre l'intellect caché, ou le plaisir, de cette volonté,

שהם לאין קץ ותכלית ממש כנודע מענין וקדושים בכל יום יהללוך סלה שיש עליות אין קץ בהשגות כו'

qui sont véritablement sans fin ni limite, comme on le sait au sujet de « et les saints Te louent chaque jour, Sela » : il y a des ascensions sans fin dans la compréhension, etc. ;

והם רק הארה בעלמא מבחי' חכמה עילאה וכמו שעררה הנמשכת מן המוח וכטפה לגבי הים [אבל ח"ע [חכמה עילאה] הוא בחי' עדן עין לא ראתה כו']

et ils ne sont qu'un simple reflet du niveau de la 'Hokhma supérieure ('Hokhma Ilaa), comme un cheveu tiré du cerveau et comme une goutte par rapport à la mer. [Mais la 'Hokhma supérieure est le niveau d'« Éden », « aucun œil n'a vu », etc.,

והאי עדן אתמשך מעדן עילאה סתימאה דכל סתימין כמ"ש באדר"י [באדרא זוטא] (דרי"צ ע"א) והוא סתום ונעלם ע"י שבחי' הגלגלתא חפאי על מוחא שהיא בחי' עדן עילאה סתימאה דכל סתימין.

et cet Éden découle de l'Éden supérieur, caché parmi tous les cachés, comme il est écrit dans l'Idra Zouta (290a). Il est scellé et caché parce que le niveau du crâne recouvre le cerveau, qui est le niveau de l'Éden supérieur, caché parmi tous les cachés.

וזהו כענין שתוק כך עלה במחשבה. שבודאי יש טעם לדבר אלא שהטעם ההוא נעלם מאד ולא ניתן להשגה

Et cela correspond à: «Tais-toi; ainsi en a-t-il été décidé dans la pensée.» Car il y a certainement une raison à cela, mais cette raison est extrêmement cachée et n'est pas accessible à la compréhension.

ולכן אמר להם שתוק כו' שא"א להתגלות רק הרצון שהוא בחי' גלגלתא אבל החכמה והטעם היא סתימאה ולא אתפתחא דהיינו שכמוסה בתוך גלגלתא כו'

C'est pourquoi Il leur dit: «Tais-toi», etc.: rien ne peut être révélé, si ce n'est la volonté, qui est le niveau du crâne; mais la sagesse et la raison sont cachées et ne sont pas dévoilées, c'est-à-dire qu'elles sont dissimulées à l'intérieur du crâne, etc.

ועד"ז אפילו ברצון התחתון הנמשך מחכמה דאתפתחא מ"מ הרצון נמשך בגילוי משא"כ החכמה אינה מתגלה אלא בג"ע [בגן עדן] העליון וגם זה רק ע"י צמצוצים כנ"ל

De même, même dans le cas de la volonté inférieure, qui découle de la 'Hokhma dévoilée, la volonté se manifeste néanmoins ouvertement, tandis que la 'Hokhma ne se révèle que dans le Gan Eden supérieur, et cela encore uniquement au moyen de contractions, comme mentionné plus haut.

ולכן נק' הרצון גלגלתא ומצחא] וזהו מ"ש בזהר (ח"ג [חלק ג'] קכ"ט א') כתיב והיה על מצחו תמיד לרצון וגו'

C'est pourquoi la volonté est appelée Gulgalta et Mitz'ha (le crâne et le front).] Et c'est ce qui est dit dans le Zohar (III, 129a): «Il est écrit: "Et cela sera toujours sur son front, pour être agréé", etc.;

וההוא מצחא דאקרי רצון הוא גלויא דכל רישא וגלגלתא, פי' גילוי הרצון נק' מצחא דהיינו כמו המצח שהוא פנוי משערות.

Et ce front, qui est appelé «volonté», est le dévoilement de toute la tête et du crâne. Autrement dit, le dévoilement de la volonté est appelé Mitz'ha (le front), car le front est libre de cheveux.

[ועמ"ש מענין מצחא בביאור ע"פ צאינה וראינה], וישראל נקי לי ראש שהם הם המעוררים וממשיכים בחי רצון העליון, כמארז"ל [כמאמר רבותינו זכרונם לברכה] רפ"ק [ריש פרק קמא] דברכות בשעה שישראל נכנסין לבתי כנסיות ולבתי מדרשות ועונין יהא שמו הגדול מבורך הקב"ה מנענע ראשו.

[Et voyez ce qui est écrit au sujet du front dans l'explication du verset « Sortez et voyez ».] Israël est appelé li roch, « une tête pour Moi », car c'est Israël qui éveille et fait descendre le niveau de la volonté suprême, comme l'ont dit nos Sages, de mémoire bénie, au début du premier chapitre de Berakhot : « Lorsque Israël entre dans les synagogues et les maisons d'étude et répond : « Que Son grand Nom soit béni », le Saint béni soit-Il hoche la tête. »

ראשו הוא בחי רצון העליון [וע' בזהר ח"ג [חלק ג'] דרפ"ה סע"א [סוף עמוד א] וע"ב] והנענוע הוא מלמעלה למטה בחינת המשכה כלומר שממשיך בחי רצון העליון ב"ה להיות בגילוי למטה.

Sa « tête » est le niveau de la volonté suprême [et voyez le Zohar, III, page 288, fin du côté a et côté b] ; le hochement va d'en haut vers le bas et représente un mouvement de descente, c'est-à-dire qu'Il fait descendre le niveau de la volonté suprême, béni soit-Il, afin qu'il se révèle ici-bas.

6 וזהו ענין יהא שמיא רבא מברך פ"י שיומשך מהעלם לגילוי בחי שמיא רבא שהוא שמו הגדול.

Et telle est la signification de « Que Son grand Nom soit béni » (yehei shmei rabba mevarach) : autrement dit, que le niveau de shmei rabba, qui est Son grand Nom, soit amené de la dissimulation à la révélation.

ופ"י וענין שמו הגדול הוא כי יש כמה בחי שמות שהם בבחי השתלשלות דהיינו שהם הארות והמשכות אור א"ס להיות ממכ"ע [ממלא כל עלמין]

Voici l'explication et le sens de Son grand Nom : il existe plusieurs niveaux de Noms qui relèvent de l'enchaînement descendant des mondes (hichtalchelout), c'est-à-dire qu'ils sont des rayonnements et des prolongements de la Lumière infinie (Or Ein Sof), destinée à être la lumière qui remplit tous les mondes (memalé kol almin) ;

וגם שם הוי"ו הוא בבחי ממכ"ע [ממלא כל עלמין] כמארז"ל [כמאמר רבותינו זכרונם לברכה] ביו"ד נברא העוה"ב [העולם הבא] [וכמו שיתבאר לקמן בפ"י והיה הוי"ו לי לאלקים].

et même le Nom Havaya relève du niveau de memalé kol almin, comme l'ont dit nos Sages de mémoire bénie : « C'est avec le youd que le Monde futur fut créé » [comme cela sera expliqué plus loin, au sujet du sens de « alors Havaya sera mon D.ieu »].

אבל שמו הגדול הוא מה שלמעלה מעלה מגדר ובחי' השתלשלות ואינו נמשך ומתלבש תוך עלמין כלל.

Mais Son grand Nom est ce qui se situe bien au-dessus des limites et du niveau de l'enchaînement descendant des mondes ; il n'est nullement attiré dans les mondes ni revêtu en eux.

7 ועם היות שגם הוא בבחי' שם לבד כמו השם שאינו ערוך לגבי עצמיות מ"מ הוא למעלה מהשגת הנבראים וגם למעלה אפי' [אפילו] מבחי' סובב.

Et bien que lui aussi ne soit qu'au niveau d'un nom, comme un nom qui n'a aucune commune mesure avec l'essence [de celui qui le porte], il dépasse néanmoins la compréhension des êtres créés et même le niveau de la lumière qui entoure tous les mondes (sovev kol almin).

וע"ז אנו מבקשים שיהיה שמו הגדול מבורך ונמשך לעלם ולעלמי עלמא פי' לעלם לשון יחיד היינו בחי' אצילות

Et c'est pourquoi nous demandons que Son grand Nom soit béni et se répande «dans le monde et dans les mondes des mondes» (le'alam ule'almei almay). Le sens est le suivant : «dans le monde», au singulier, désigne le niveau d'Atsilout,

כי שם איהו וחיוהי וגרמוהי חד בהון ולעלמי עלמא לשון רבים היינו ב"ע שהם בבחי' עלמא דפרודא כמ"ש ומשם יפרד כו' שבכולם יהיה המשכת והתגלות אור א"ס ב"ה שמו הגדול בכדי שיהא ביטול היש לאין

car là, «Lui, Ses forces vitales et Ses réceptacles sont un en eux»; et «dans les mondes des mondes», au pluriel, désigne Béria, Yetsira et Assiya, qui sont au niveau du «monde de la séparation», comme il est écrit : «et de là il se divisait», etc. : que dans tous ces mondes se répande et se révèle la Lumière infinie (Or Ein Sof), béni soit-Il, Son grand Nom, afin que le «quelque chose» soit annulé dans le «néant».

כי מחמת הארת ההוי' שמהוה בהשתלשלות העולמות נתהוה מאין ליש וכל מה שמשתלשל ויורד למטה מטה נעשה בחי' יש ביותר עד שנתהוו עולמות הנפרדים ממש

Car, sous l'effet du rayonnement de Havaya, qui donne l'être au cours de l'enchaînement descendant des mondes (hichtalchelout), [le monde] est venu du néant à l'existence ; et tout ce qui se déploie et descend toujours plus bas devient de plus en plus un «quelque chose», jusqu'à ce que soient créés des mondes véritablement séparés.

אבל בהתגלות אור א"ס שלמעלה מהשתלשלות אזי יהיו העולמות בטלים מיש לאין [ועמ"ש בביאור ע"פ ראיתי והנה מנורת זהב].

Mais lorsque se révélera la Lumière infinie, qui est au-dessus de l'enchaînement descendant des mondes, ceux-ci seront alors annulés, du «quelque chose» au «néant». [Voir aussi ce qui est écrit dans l'explication du verset : «J'ai vu, et voici un candélabre tout en or»,

8 ובשיר השירים ע"פ ששים המה מלכות בענין מ"ש לע"ל [לעתיד לבוא] ומעין מבית ה' יצא כו'.

et dans Shir HaShirim, à propos du verset «Soixante reines», au sujet de ce qui est écrit concernant le Temps à venir : «Une source jaillira de la Maison de Havaya», etc.]

ולכן כשישראל אומרים איש"ר [אמן יהא שמיה רבא] מברך הקב"ה מנענע בראשו כלומר שממשיך למטה גילוי בחי' ראשו הוא רצון העליון ב"ה שבתוכו מלובש ונעלם ענג העליון וחכמה עילאה כו'

C'est pourquoi, lorsque les enfants d'Israël disent : «Amen, que Son grand Nom soit béni», le Saint béni soit-Il hoche la tête ; c'est-à-dire qu'Il fait descendre ici-bas la révélation du niveau de Sa tête, qui est la volonté suprême, béni soit-Il, en laquelle sont revêtus et cachés le plaisir suprême et la 'Hokhma supérieure ('Hokhma Ila'a), etc.,

(ועמ"ש בד"ה ואהיה אצלו אמון בענין ואהיה שעשועים יום יום כו') להיות יורד ונמשך בבחי' גילוי למטה ונגלה כבוד ה' למטה כמו למעלה ממש :

(et voyez ce qui est écrit dans le discours commençant par «J'étais auprès de Lui comme un nourrisson», au sujet de «J'étais ses délices jour après jour», etc.) afin qu'elle descende et soit attirée ici-bas dans une révélation, et que «la gloire de Havaya soit révélée» ici-bas, véritablement comme en haut.

9 ב והגורם להיות הקב"ה מנענע ראשו (הם ישראל לי ראש שהם הם בחי' הראש שלמעלה כביכול). והיינו ע"י כי שרית עם אלקים.

2. Et ce qui amène le Saint béni soit-Il à hocher la tête (ce sont Israël, li rosh, « une tête pour Moi », car ce sont eux qui sont, pour ainsi dire, le niveau de la tête d'en haut). Cela se réalise par « car tu as lutté avec Elokim ».

והענין כי המשכה זו הוא ע"י אתעדל"ת [אתערותא דלתתא] והעלאת מ"ן [מ"ן נוקבין] בק"ש [בקריאת שמע] שמע ישראל שמע לשון הבנה ישראל לי ראש דהיינו מאחר שאתה בבחי' זו שהוא לי ראש.

L'explication est que cette effusion se réalise par un éveil d'en bas et par l'élévation des mayin noukvin (eaux féminines) dans le Chema. « Écoute, Israël » : « écoute » désigne la compréhension ; « Israël » signifie li rosh ; autrement dit, puisque tu es à ce niveau, celui de li rosh,

שמע והבן איך שה' אחד. דכולא קמיה כלא חשיב ורק בשכמל"ו [ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד] שבחינת מלכותו ית' לבד מחיה כל העולמות שהוא כמשל המלך שאין עצמותו ומהותו מתפשט כלל בכל המדינות רק שמו נקרא עליהם כו'.

écoute et comprends comment « Havaya est Un » : tout est considéré comme néant devant Lui, et il n'y a que « Béni soit le Nom de la gloire de Son royaume à jamais » ; car le niveau de Sa royauté (Mal'hout), qu'Il soit béni, donne à lui seul la vie à tous les mondes. C'est comme dans l'analogie d'un roi, dont l'essence et l'être ne se répandent nullement dans toutes les provinces ; seul son nom est invoqué sur elles, etc.

10 ואי לזאת ואהבת את ה' בכל מאדך בלי שיעור וכמ"ש כלה שארי ולבבי שארי זה

Et c'est pourquoi : «Tu aimeras Havaya de toute ta force», sans limite, comme il est écrit : «Ma chair et mon cœur défaillent.» «Ma chair» (she'eri), c'est

הגוף שנק' שאר בשר ולבבי הוא דם שכלב שהנפש תלויה בו ומשכנו בחלל השמאלי שהוא מלא דם ושם היצה"ר [היצר הרע] וצ"ל בכל לבבך בשני יצריך.

le corps, appelé she'er basar ; et « mon cœur », c'est le sang du cœur, dont dépend l'âme et où elle réside, dans la cavité gauche, qui est remplie de sang et où se trouve le mauvais penchant. Il faut donc aimer « de tout ton cœur (levavcha) » : avec tes deux penchants.

דהיינו שגם כחות נפש הבהמית מנפש עד בשר יכלו בתשוקה וצמאון ליבטל וליכלל באור א"ס ב"ה מאחר שלבבו יבין אחדות ה' באמת לאמיתו כי אין עוד מלבדו ורק בשכמל"ו [ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד] כו'.

C'est-à-dire que même les forces de l'âme animale, « de l'âme jusqu'à la chair », défaillent dans le désir et la soif d'être annulées et incluses dans la Lumière infinie (Or Ein Sof), béni soit-Il, puisque son cœur comprendra véritablement l'unité de D.ieu : « il n'est rien d'autre que Lui », et seulement « Béni soit le Nom de la gloire de Son royaume à jamais », etc.

11 וזהו ענין יציאת מצרים ולכן שייך הזכרת יצי"מ [יציאת מצרים] למצות קי"ש [קריאת שמע]. ובכל יום צ"ל יצי"מ [יציאת מצרים] כי הגם שהתפלל ואומר אחד ואהבת במס"נ [במסירות נפש] מ"מ אחר התפלה יוכל להתאוות לדברים זרים אשר לא לה' המה

Telle est donc la signification de la sortie d'Égypte ; c'est pourquoi le rappel de la sortie d'Égypte est lié à la mitsva du Chéma. Chaque jour, il faut sortir d'Égypte. Car, bien qu'il ait prié et prononcé « Un » et « Tu aimeras » avec le sacrifice de soi (messirout néfesh), néanmoins, après la prière, il peut en venir à désirer des choses étrangères, qui ne sont pas pour D.ieu.

והיינו בחי' בינונים זה וזה שופטן אלא שמ"מ אמרו רק שופטן ולא מושלים ח"ו [חס ושלום] כי אין שליטה להרע ח"ו [חס ושלום]

C'est là le niveau des beinonim, les personnes intermédiaires, au sujet desquelles il est dit : « Celui-ci et celui-là le jugent. » Pourtant, il est dit seulement « le jugent », et non « règnent [sur lui] », à D.ieu ne plaise, car le mal n'a aucun pouvoir, à D.ieu ne plaise ;

אלא שהוא רק כשופט האומר דעתו ואעפ"כ [ואף על פי כן] אין הלכה כדבריו כי הוא ית' יעמוד לימין אביון להושיעו כו'

il est seulement comme un juge qui exprime son avis, et pourtant la loi ne suit pas ses paroles ; car Lui, béni soit-Il, « se tient à la droite du pauvre pour le sauver », etc.

וכמארז"ל [וכמאמר רבותינו זכרונם לברכה] אלמלא עוזרו כו' והיינו ע"י שמתעורר בקי"ש [בקריאת שמע] ותפלה כו' כי הבא לטהר אז מסייעין לו ולכן צ"ל יצי"מ [יציאת מצרים] בכל יום כו'.

Et comme l'ont dit nos Sages, de mémoire bénie : « Si ce n'était qu'Il l'aide », etc. Cela se fait par l'éveil qui se produit en lui durant le Chéma et la prière, etc., car « celui qui vient se purifier reçoit de l'aide ». C'est pourquoi il faut sortir d'Égypte chaque jour, etc.

12 ויש כמה מדרגות ביצי"מ [ביציאת מצרים] דהיינו שגם בצדיקים יש בחי' יצי"מ [יציאת מצרים] ממצרים וגבולים המגבילים כו', וזה הוא בחי' העלאת מ"ן [מ"ן נוקבין] בלשון הקבלה ואתעדל"ת [ואתערוטא דלתתא] בלשון הזהר

Il existe plusieurs niveaux dans la sortie d'Égypte. Ainsi, même chez les tsadikim, il y a un niveau de sortie d'Égypte, qui consiste à sortir des étroitures (meitzarim) et des limites qui restreignent, etc. C'est là le niveau de l'élévation des mayin nukvin (eaux féminines), selon le langage de la Kabbale, et d'un éveil d'en bas, selon le langage du Zohar.

דהיינו שעייז דייקא הוא בחי המשכת רצון וענג העליון וכמ"ש צחוק עשה לי אלקים שבחי שם אלהים המסתיר להיות בחי יש מזה נעשה צחוק וגילוי תענוג העליון והיינו כשנעשה ביטול היש.

C'est précisément ainsi que se produit le prolongement de la volonté et du plaisir suprêmes, comme il est écrit : « Elokim m'a donné le rire. » Du niveau du Nom Elokim, qui dissimule afin que soit possible l'existence d'un « quelque chose », proviennent le rire et la révélation du plaisir suprême ; cela se produit lorsque le « quelque chose » est annulé.

וז"ש [וזהו שכתוב] לויתן זה יצרת לשחק בו (כמ"ש ע"פ אלה מסעי וע"פ צו את בניי [בני ישראל] כו' את קרבני לחמי כו' ובפ' ויצא ע"פ ושבתי בשלום כו' וסד"ה ואהיה אצלו אמון בפ' ממושבותיכם תביאו לחם תנופה כו')

C'est là [le sens de] ce qui est écrit : « Ce Léviathan que Tu as formé pour jouer avec lui » (comme il est expliqué sur le verset « Voici les étapes », sur le verset « Ordonne aux enfants d'Israël », etc., « Mon offrande, Mon pain », etc., dans la paracha Vayétsé sur le verset « Et je reviendrai en paix », etc., ainsi qu'à la fin du discours qui commence par « Et j'étais auprès de Lui comme un nourrisson », à propos du sens de « De vos demeures, vous apporterez du pain de prémices à balancer », etc.) :

שהשחוק נמשך מביטול היש לפי שזהו דבר חידוש כי מה שהנשמה קודם התלבשותה בגוף ונפש הבהמית היתה בבחי ביטול אין זה חידוש כלל כי כל העולמות כולם הם באמת כטפה מים אוקיינוס וכלא חשיבי.

Le rire provient de l'annulation du « quelque chose », car celle-ci constitue une nouveauté. En effet, le fait que l'âme, avant d'être revêtue dans le corps et l'âme animale, se trouvait dans un état d'annulation de soi (bitoul) ne constitue nullement une nouveauté, puisque tous les mondes, en vérité, sont comme une goutte d'eau dans l'océan et ne comptent pour rien.

אבל מה שאח"כ בהתלבשות הנשמה בגוף גם הגוף ונה"ב [ונפש הבהמית] יש להם בחי כלות הנפש להיות כלה שארי ולבבי להיות גם היש בטל כביטול טפה בים זהו העלאת מ"ן [מ"ן נוקבין].

Mais ensuite, lorsque l'âme est revêtue dans le corps, le corps et l'âme animale eux-mêmes connaissent un état d'extinction de l'âme dans le désir, au point que « ma chair et mon cœur dé-faillent », et que même le « quelque chose » soit annulé comme une goutte qui s'annule dans la mer : c'est là l'élévation des mayin nukvin.

הגם שבאמת מהות הביטול דנה"ב [דנפש הבהמית] והגוף אינו ער וך למהות הביטול שבעולמות עליונים אבל לפי שהוא חידוש

Bien qu'en vérité, la nature de l'annulation de l'âme animale et du corps ne soit aucunement comparable à celle de l'annulation dans les mondes supérieurs, néanmoins, puisqu'il s'agit d'une nouveauté...

וכמו עד"מ למטה לב מלכים אין חקר וכשרוצים להמשיך לבו להיות פונה לבקשת ההדיוט הוא ע"י שמביאים לפניו דבר חידוש כמו צפור המדברת כו'

Ainsi, par exemple, ici-bas, « le cœur des rois est insondable ». Lorsqu'on veut amener le cœur d'un roi à se tourner vers la requête d'un homme du commun, on lui présente une nouveauté, comme un oiseau qui parle, etc.

הגם שבני אדם מדברים בבינה יתירה אלא שזה אינו חידוש אבל זה שהצפור מדברת הוא חידוש וממשיך לב המלך.

Bien que les êtres humains parlent avec une intelligence bien supérieure, cela n'a rien de nouveau ; mais qu'un oiseau parle, voilà une nouveauté, qui attire le cœur du roi.

כך מה שהיש מתבטל הוא דבר חידוש שמבהמה נעשה אדם וכמ"ש אדם ובהמה תושיע ה'

De même, que le « quelque chose » soit annulé est une nouveauté : qu'un homme soit formé à partir d'un animal ; comme il est écrit : « L'homme et la bête, Tu les sauves, Havaya. »

(ועי"ז דוקא מעורר למעלה מעלה היינו המשכת רצון ותענוג העליון כנ"ל ועמ"ש מזה ג"כ בפ' וישלח ע"פ ויקח מן הבא בידו מנחה) וכמשל הבהמה שנושאת האדם הרוכב עליה למקום שלא יוכל להגיע שם בעצמו.

(Et par cela précisément, on éveille ce qui est très, très élevé, c'est-à-dire que l'on attire la volonté et le plaisir suprêmes, comme indiqué plus haut ; voir aussi ce qui est écrit à ce sujet dans la parasha Vayichla'h, sur le verset « Il prit parmi ce qui lui était tombé sous la main un présent. ») C'est comme dans l'exemple de l'animal qui porte l'homme monté sur lui jusqu'à un lieu qu'il ne pourrait atteindre par lui-même.

ולכן החיות פני אריה פני שור כו' נושאות את הכסא וגם דמות כמראה אדם שעל הכסא כו'. וגם זה אמת שמנושאות עם הכסא.

C'est pourquoi les 'hayot, «la face d'un lion, la face d'un bœuf», etc., portent le Trône, ainsi que «la forme ayant l'apparence d'un homme» qui se trouve sur le Trône, etc. Et ceci est également vrai : elles sont elles-mêmes portées avec le Trône.

וזהו לא יעקב יאמר עוד שמך כ"א ישראל כי שרית עם אלקים כו' היינו שלהיות בבחי' ומדרגת ישראל היינו לי ראש כביכול זה נמשך ע"י

Et c'est là le sens de : «Ton nom ne sera plus Yaakov, mais Yisrael, car tu as lutté avec Elokim», etc. : parvenir au niveau et au rang de Yisrael, c'est-à-dire à li rosh, «une tête au-dessus», pour ainsi dire, s'obtient par

כי שרית עם אלקים שהוא להיות ביטול היש שע"י נמשך גילוי התענוג ורצון עליון שהוא בחי' ראש וכנ"ל בענין הקב"ה מנענע ראשו כו'

«car tu as lutté avec Elokim», ce qui consiste à provoquer l'annulation du «quelque chose»; par cela est attirée la révélation du plaisir et de la volonté suprêmes, qui sont le niveau de la «tête», comme indiqué plus haut à propos de «le Saint béni soit-Il hoche la tête», etc.

(וגם ישראל פי' שיר אל שהוא ג"כ ענין המשכת תענוג העליון ע"ד שנתבאר ע"פ שיר השירים וכ"ז [וכל זה] נמשך ע"י כי שרית עם אלקים.

(Yisrael signifie aussi shir El, «un chant de D.ieu», ce qui désigne également l'attraction du plaisir suprême, selon l'explication donnée à propos du verset «Le Cantique des cantiques»; tout cela est attiré par «car tu as lutté avec Elokim».

וזהו ובלילה שירה עמי שירו קרי דהיינו שעשועים של הקב"ה והיינו ובלילה ע"י אתהפכא חשוכא לנהורא כו', ועיין ע"פ לא יעקב יאמר עוד שמך כ"א ישראל ברכות פי' וישלח פע"ח [פרי עץ חיים]

Et c'est là le sens de «et dans la nuit, shirah est avec moi», qui se lit shiro, «Son chant», c'est-à-dire les délices du Saint béni soit-Il; et «dans la nuit» signifie : par la transformation de l'obscurité en lumière, etc. Voir aussi le commentaire sur le verset «Ton nom ne sera plus Yaakov, mais Yisrael», dans Midrash Rabbah, Paracha Vayichla'h, chapitre 78,

ובפי לך לך פמ"ו ובגמרא ובירושלמי ספ"ק [סוף פרק קמא] דברכות ובזח"א [ובזהר חלק א] בפי וישלח קע"ג ב' קע"ד א' ובפי משפטים ק"ה א' ובפי תזריע מ"ה א' ובפי פנחס דרמ"ד א' ועיין בהרמ"ז [בהרב משה זכות] ר"פ שמיני בענין ישראל ע"ש):

et dans Paracha Lekh Lekha, chapitre 46 ; dans la Guemara et le Talmud de Jérusalem, à la fin du premier chapitre de Berachos ; dans le Zohar, partie I, Paracha Vayichla'h, 173b et 174a ; Paracha Michpatim, 105a ; Paracha Tazria, 45a ; et Paracha Pin'has, 244a. Voir aussi le Ramaz, au début de Paracha Chemini, à propos de Yisrael ; voir là.)

13 ג אך אין תכלית הכוונה בביטול זה וכלות הנפש זו שישאר כן ממש בבחינה זו ויכלה נפשו מקרב גופו

3. Cependant, le but ultime de cette annulation et de cette kelot hanéfech (l'extinction de l'âme dans son aspiration) n'est pas que l'on demeure exactement ainsi, à ce niveau, et que l'âme s'éteigne au-dedans du corps ;

דהא כבר היתה כן קודם ירידתה בגוף אלא העיקר הוא שאחר כלות הנפש זו ימשיך מלמעלה למטה להיות גילוי אור א"ס למטה.

car elle était déjà ainsi avant sa descente dans le corps. L'essentiel est plutôt qu'après cette kelot hanéfech, on attire d'en haut vers le bas, afin que la Lumière infinie (Or Ein Sof) se révèle ici-bas.

(וכמ"ש והוא ימשול בך. וע' בסש"ב [בספר של בינונים] ס"פ חמשים). וז"ש [וזהו שכתוב] והיו הדברים האלה כו' תיכף לובכל מאדך כי ההמשכה הוא ע"י התורה

(Comme il est écrit : « Et il dominera sur toi » ; voir Sefer Shel Beinonim, à la fin du chapitre cinquante.) C'est pourquoi il est écrit : « Et ces paroles seront... », etc., immédiatement après « et de toute ta force » : car l'attraction s'opère par la Torah.

ולכן נקרא מקרא וקורא בתורה שקורא וממשיך. וכמ"ש מי יעלה בהר ה' כו' אשר לא נשא לשוא נפשו (תלים כ"ד).

C'est pourquoi elle est appelée Mikra (Écriture), et l'on « lit » (koré) la Torah : car on appelle (koré) et l'on attire. Comme il est écrit : « Qui montera sur la montagne de Havaya... », « celui qui n'a pas élevé son âme (nafcho) en vain » (Psaumes 24).

והקרי נפשי כי כשהוא רק בבחינת נפשו לבד היינו נפש האדם שהיא בבחינת עלייה מלמטה למעלה
ע"ד מי יעלה בהר כו'

Et la lecture (kri) est nafchi, « Mon âme ». Car lorsqu'on se trouve seulement au niveau de « son âme », c'est-à-dire l'âme de l'homme, qui est au niveau de l'ascension du bas vers le haut, à l'image de « Qui montera sur la montagne... »,

שהוא בחי' התפלה ואינו עוסק בתורה ובמצות אח"כ להמשיך אור א"ס מלמעלה למטה נקרא לשוא
ce qui correspond au niveau de la prière ; et s'il ne s'adonne pas ensuite à la Torah et aux mitsvot pour attirer la Lumière infinie d'en haut vers le bas, cela est appelé « en vain »

(וכמ"ש במ"א ע"פ הקל קול יעקב) אלא העיקר צ"ל אח"כ בחי' נפשי שהוא המשכת וגילוי אור א"ס
למטה

(Comme cela est expliqué ailleurs à propos du verset : « La voix est la voix de Yaakov ».) L'essentiel est plutôt qu'ensuite il y ait le niveau de nafchi, « Mon âme », qui est l'attraction et la révélation de la Lumière infinie ici-bas.

(ועיין בזח"ג [בזהר חלק ג] נ"ה ב' מענין נפשי ובמק"מ [ובמקדש מלך] שם ועו"ל [ועוד יש לומר] כפ"י נפשי
עפמ"ש [על פי מה שכתוב] בלק"ת [בלקוטי תורה (להאריז"ל)] פ' כי תשא בטעמי מצות בענין ונתנו איש כופר
נפשו כי א"א נפש כל האצילות והיינו כי נפש פירושו רצון כמו אין נפשי אל העם הזה)

(Voir le Zohar, partie III, 55b, au sujet de nafchi, ainsi que le Mikdash Melech à cet endroit. On peut aussi expliquer davantage nafchi à la lumière de ce qui est écrit dans le Likkutei Torah de l'Arizal, parachat Ki Tissa, dans les raisons des mitsvot, au sujet de « Chaque homme donnera une rançon pour son âme » : Arich Anpin est le néfesh de tout Atsilout ; en effet, néfesh signifie volonté, comme dans « Mon âme (nafchi) n'est pas tournée vers ce peuple ».)

(בירמיה בסי' ט"ו) ופרש"י [ופירש רש"י / ופירוש רש"י] נפשי רצוני וכן ת"י [תרגום יונתן] רעוא גם ע"ד משארז"ל
[מה שאמרו רבותינו זכרונם לברכה] בשבת ס"פ הבונה דר"ת [דראשי תיבות] אנכי אנא נפשי כתבית יהבית.

(dans Jérémie, chapitre 15), et Rachi explique : « Mon âme : Ma volonté », et le Targoum Yonatan traduit de même par re'ouva, «volonté». Cela rejoint aussi ce que nos Sages, de mémoire bénie, ont dit dans Chabbat, à la fin du chapitre HaBoné : Anokhi («Je») est formé des initiales de Ana nafchi ketavit yehavit, «Moi-même, J'ai écrit et donné».

ועי מזה בלקיית [בלקוטי תורה (להאריז"ל)] מהאריז"ל [מהאריז"ל זכרוננו לברכה] פי יתרו ע"פ אנכי ובמא"א [ובמאורי אור] אות א' סעיף ק"ג והנה רש"י [רבי שלמה יצחקי] פי

À ce sujet, voir aussi le Likkutei Torah de l'Ari zal, parachat Yitro, sur le verset « Je (Anokhi) suis », ainsi que Meorei Or, lettre alef, paragraphe 103. Or, Rachi explique

אנא נפשי אני בעצמי ויש לפרש נפשי כתבית יהבית ע"ד מ"ש ברבות ר"פ תרומה בפ"י ויקחו לי תרומה כביכול לי אתם לוקחים גם ע"ד מ"ש

Ana nafchi signifie « Moi-même ». Toutefois, on peut expliquer nafchi ketavit yehavit dans le sens de ce qui est dit dans le Midrach Rabba, au début de la parachat Terouma, à propos de « Et ils prendront pour Moi une offrande » : « C'est Moi, pour ainsi dire, que vous prenez » ; cela rejoint également ce qui est écrit,

כי בו שבת וינפש ות"א [ותרגום אונקלוס] ונח וע' בהרמב"ן [בהרבי משה בן נחמן] פי תשא שם ובזח"ב [ובזהר חלק ב'] ויקהל (דר"ד סע"ב [סוף עמוד ב])

« car en ce jour Il s'est reposé et a repris haleine » (vayinafach), et le Targoum Onkelos traduit : « et Il s'est reposé » (venah). Voir également le Ramban sur la parachat [Ki] Tissa, à cet endroit, ainsi que le Zohar, partie II, Vayakhel (204b, fin),

ובפי נשא (קכ"ב ב') ועמ"ש בד"ה והיה מספר בניי [בני ישראל] גבי ונחה עליו רוח ה' ומ"ש במ"א פי ריח ניחוחי.

et la parachat Nasso (122b). Voir aussi ce qui est écrit dans le discours commençant par « Et le nombre des enfants d'Israël sera », à propos de « Et l'esprit de Havaya reposera (venaha) sur lui », ainsi que ce qui est écrit ailleurs sur le sens de « Mon parfum agréable (réa'h ni'ho'hi) ».

וז"ש [וזהו שכתוב] אשר הוצאתי אתכם מארץ מצרים להיות לכם לאלקים שהתכלית המכוון של יציאת מצרים ממטה למעלה הוא כדי להיות לכם לאלקים שיומשך גילוי אור א"ס ב"ה למטה

Tel est le sens de ce qui est écrit : « qui vous ai fait sortir du pays d'Égypte pour être votre D.ieu » : le but visé par la sortie d'Égypte, de bas en haut, est « pour être votre D.ieu », c'est-à-dire que la révélation de la Lumière infinie, béni soit-Il, se déploie ici-bas.

וזהו להיות לכם כו' (וז"ש [וזהו שכתוב] שמות ג' י"ב בהוציאך כו' תעבדון כו' ועמ"ש במ"א ע"פ הסבי עיניך מנגדי כו')

Tel est le sens de «pour être votre...», etc. (C'est également le sens de ce qui est écrit, Exode 3:12 : «Lorsque tu feras sortir...», etc., «vous servirez...», etc. Voir aussi ce qui est écrit ailleurs sur le verset «Détourne de moi tes yeux», etc.)

וכן לאליהו הראו זה ג"כ שתכלית המכוון הוא ההמשכה כמ"ש (מלכים א' ס"י י"ט) לא ברעש ה' ואחר הרעש אש לא באש ה' פי

De même, Éliahou reçut lui aussi cette révélation : le but visé est la descente de la révélation, comme il est écrit (I Rois, chapitre 19) : «Havaya n'est pas dans le tumulte (raach) ; après le tumulte, il y eut un feu ; Havaya n'est pas dans le feu.» L'explication est la suivante :

כי הרעש הוא ענין האופנים וחיות שמתנשאים ברעש גדול מחמת השגתם שהוא ית' קדוש ומובדל.
que le tumulte désigne les ofanim et les 'Hayout, qui s'élèvent dans un grand tumulte parce qu'ils comprennent que Lui, béni soit-Il, est saint et séparé.

והוי צבאות אות הוא בצבא שלו. שמאות אחת בלבד משם הוי מתהוים וחיים כל צבאי צבאות כמארז"ל [כמאמר רבותינו זכרונם לברכה] ביו"ד נברא העוה"ב [העולם הבא] כו'.

Et «Havaya Tsévaot» [signifie] «Il est un signe (ot) parmi Son armée (tsava)» : d'une seule lettre du Nom Havaya, toutes les armées des armées viennent à l'existence et vivent, comme l'ont dit nos Sages, de mémoire bénie : «Le monde futur fut créé par la lettre youd», etc.

14 ולכן הם מרעישים ברעש גדול ועכ"ז [ועם כל זה] לא ברעש הוי פי שאין גילוי הוי נמשך ומתפשט ומתלבש בבחי' הרעש

C'est pourquoi ils font grand tumulte ; et pourtant, «Havaya n'est pas dans le tumulte» : cela signifie que la révélation de Havaya n'est ni attirée, ni répandue, ni revêtue dans le niveau du tumulte ;

אלא הרעש הוא לה' ממטה למעלה להיות נכלל ובטל בבחי' הוי אבל עכ"ז [עם כל זה] אין שם הוי שורה ומתלבש ברעש.

mais le tumulte est pour Havaya, de bas en haut, afin d'être inclus et annulé dans le niveau de Havaya ; pourtant, le Nom Havaya ne repose pas dans le tumulte et ne s'y revêt pas.

וכן ואחר הרעש אש הוא בחי' התלהבות והתלהטות של השרפים (ועמ"ש במ"א ע"פ שחורה אני שגם באדם יש ב' בחינות אלו רעש הוא חיצוניות הלב ואש הוא בחינת פנימית)

De même, «et après le tumulte, le feu» : c'est le niveau de l'ardeur et de l'embrasement des séraphim (voir aussi ce qui est écrit ailleurs au sujet du verset «Je suis noire» : chez l'homme aussi, il existe ces deux niveaux : le tumulte est la dimension extérieure ('hitsoniyout) du cœur, et le feu est le niveau de la dimension intérieure (pnimiyout)) ;

ועכ"ז [ועם כל זה] לא באש הוי' שאין שם הוי' מתגלה ומתלבש בבחי' האש רק שהאש הוא להוי' כנ"ל אלא ע"י ואחרי האש קול דממה דקה תמן קאתי מלכא

et pourtant, «Havaya n'est pas dans le feu» : le Nom Havaya ne se révèle pas et ne se revêt pas dans le niveau du feu ; le feu, cependant, est pour Havaya, comme indiqué plus haut. Mais c'est par «et après le feu, une voix ténue et silencieuse» que «le Roi vient alors»,

והיינו ע"י התורה שהיא המשכת וגילוי אור א"ס ב"ה מלמעלה למטה כמ"ש ואשים דברי בפיך כו' et cela se réalise par la Torah, qui attire et révèle la Lumière infinie (Or Ein Sof), béni soit-Il, d'en haut vers le bas, comme il est écrit : «Et J'ai mis Mes paroles dans ta bouche», etc.

(ונק' קול דממה דקה ע"ד דברי חכמים בנחת נשמעים כמ"ש במ"א על הזהר פ' וירא) (דק"ב ע"א ע"ש).

(Elle est appelée «voix ténue et silencieuse» dans le sens de «Les paroles des sages s'entendent dans le calme», comme cela est expliqué ailleurs au sujet du Zohar, Parachat Vayera) (112a ; voir là-bas).

ומ"מ צ"ל תחלה רעש ואש שאז ע"י ההעלאה שכתחלה נמשך אח"כ אור א"ס בעסק התורה וכמ"ש לעיל שמבחי' הרעש נעשה שער בשי"ן ימין ושער בשמאל שער בחי' שער רישיה כעמר נקא שהן הלכות התורה.

Néanmoins, il faut d'abord le tumulte et le feu, car alors, grâce à l'élévation initiale, la Lumière infinie est ensuite attirée par l'étude de la Torah. Comme cela a été expliqué plus haut : du niveau du ra'ach (tumulte) vient le cha'ar («porte»), avec un chin à droite, et le se'ar («cheveu»), avec un chin à gauche. Le se'ar à gauche est le niveau de «les cheveux de Sa tête étaient comme de la laine pure», qui désigne les lois de la Torah ;

ושער בימין זה השער לה' בחינת מצות כו'. ועמ"ש ע"פ כי תשמע בקול ועיין בזהר פ' בלק (דקצ"ג ב')

et le cha'ar à droite est «Voici la porte de Havaya», le niveau des mitsvot, etc. Voir aussi ce qui est écrit au sujet du verset «Lorsque tu écouteras la voix», ainsi que le Zohar, Parachat Balak (193b),

מענין קול דממה דקה ובפי צו (ד"ל ע"ב) והוא בחי' קלא פנימאה הנז' [הנוכח] בזהר ואתחנן (דרס"א ע"א)

sur le thème de «la voix d'un fin silence», et dans la parasha Tsav (30b). C'est le niveau de «la voix intérieure» mentionnée dans le Zohar, Vaet'hanan (261a);

ועיין בפ"י הרמ"ז [הרב משה זכות] שם גמרא חגיגה (דף ט"ז רע"א) וע' מהרש"א [מהרש"א] שם בח"א [בחלק א']
(פ"ט דברכות נ"ח א').

et voir le commentaire du Ramaz à cet endroit. Guemara, 'Haguiga (page 16, début du côté a); et voir le Maharsha à cet endroit, dans 'Hiddouchei Aggadot (chapitre 9 de Berakhot, 58a).

רבות בראשית (פכ"ד) תזריע (ר"פ ט"ו) בקהלת רבה (דף פ"ד א') בפסוק הולך אל דרום זח"ג [זהר חלק ג]
פנחס (דרכ"ג סע"ב [סוף עמוד ב] דרכ"ז סע"ב [סוף עמוד ב]).

Midrach Rabba, Beréchet (chapitre 24); Tazria (début du chapitre 15); dans Kohélet Rabba (page 84a), sur le verset «Il va vers le sud»; le Zohar, partie III, Pin'has (fin de 223b; fin de 227b).

אולם כל ההמשכות הנמשכים הם כעת בבחי' העלם ועיקר הגילוי יהיה לע"ל [לעתיד לבוא] בתחיה"מ
[בתחיית המתים] כשיתעלו כל נשמות ישראל

Cependant, tous les influx qui sont attirés se trouvent maintenant dans un état de dissimulation, et la révélation principale aura lieu dans le monde futur, lors de la Résurrection des morts, lorsque toutes les âmes d'Israël s'élèveront;

כי לא ידח ממנו נדח כתיב כולך יפה רעיתי ואזי יקויים מ"ש ברכנו אבינו כולנו כאחד כשכולנו כאחד
אזי ברכנו כו'.

car il est écrit: «Nul de ceux qui sont bannis ne sera banni loin de Lui»; il est écrit: «Tu es toute belle, mon bien-aimée»; alors s'accomplira ce qui est dit: «Bénis-nous, notre Père, tous ensemble comme un seul»: lorsque nous serons tous unis, alors «bénis-nous», etc.

וכל מעשה המצות ועסק התורה שבעוה"ז הוא להמשיך אור א"ס אלא שכעת אינו מתגלה והוא

Et tous les actes des mitsvot et l'étude de la Torah dans ce monde ont pour but d'attirer la Lumière infinie (Or Ein Sof); seulement, à présent, elle n'est pas révélée, et elle est

כמו מתן בסתר, ולע"ל [ולעתיד לבוא] שכר מצוה יתגלה מן המצוה עצמה (ועמ"ש ע"פ הבאים ישרש יעקב).

comme «un don fait en secret»; et dans le monde futur, la récompense d'une mitsva sera révélée à partir de la mitsva elle-même (et voir ce qui est écrit sur le verset «Ceux qui viennent, Yaakov prendra racine»).

וזהו זורע צדקות מצמיח ישועות מלשון וישע ה' אל הבל ואל מנחתו שיהיה גילוי אור א"ס למטה בגופות דייקא במדרגה יותר גבוה גם מגי"ע [מגן עדן] העליון

Et c'est le sens de : « Il sème la justice et fait germer les délivrances » : le mot « délivrances » s'entend au sens de « Et D.ieu se tourna vers Hevel et vers son offrande » ; il y aura une révélation de l'Or Ein Sof ici-bas, précisément dans les corps, à un niveau supérieur même au Gan Eden supérieur ;

שהרי אפילו הצדיקים הגדולים אברהם ומשה שהם ברום המעלות שבגי"ע [שבגן עדן] העליון יתלכשו בגופות ויקומו בתח"ה [בתחיית המתים] וכו',

Car même les grands tsadikim, Avraham et Moché, qui se trouvent au sommet du Gan Eden supérieur, seront revêtus de corps et se relèveront à la résurrection des morts, etc. ;

והיינו מפני שבעוה"ז יכול להיות גילוי גדול יותר משום דנעוץ סופן בתחלתן וסוף מעשה עלה במחשבה תחלה. וזהו להיות לכם לאלקים להיות לעתיד :

Et cela tient au fait que, dans ce monde, une révélation plus grande peut avoir lieu, car « leur fin est enchâssée dans leur commencement » et « la fin de l'action fut première dans la pensée ». C'est là le sens de « être votre D.ieu » : « être » dans le monde futur.

15 ד אני הוי' אלקיכם. הנה יעקב אמר ושכתי בשלום כו' והיה הוי' לי לאלקים פי' ששם הוי' מורה על בחינת גילוי האור להוות ולהחיות יהי' [יהיה] גילוי זה נחשב אצלו רק

4. « Je suis Havaya, votre D.ieu. » Or Yaakov déclara : « Et je reviendrai en paix », etc., « alors Havaya sera pour moi Elokim » : cela signifie que le Nom Havaya, qui désigne la révélation de la lumière pour faire être et donner la vie, ne sera considéré par lui que

כמו שם אלקים המעלים והמסתיר והיינו עי"י [על ידי] גילוי אור א"ס ב"ה שלמעלה מעלה מבחינת שם הוי' וכמ"ש בפ' ויצא על פסוק זה.

comme le Nom Elokim, qui dissimule et occulte. Cela se produit par la révélation de la Lumière infinie (Or Ein Sof), béni soit-Il, qui est très, très au-dessus du niveau du Nom Havaya, comme cela est expliqué dans la paracha Vayétsé à propos de ce verset.

16 וכך לעי"ל [לעתידי לבוא] שהוא יום שכולו ארוך דהיינו שאין בו ראש וסוף כלל מחמת גילוי בחינת א"ס שאין לו תחלה ותכלה

Ainsi en sera-t-il dans le Temps à venir, qui est «un jour entièrement long»: il n'a absolument ni commencement ni fin, en raison de la révélation du niveau de l'Infini (Ein Sof), qui n'a ni commencement ni fin.

לכן ע"ז נאמר אני הוי' אלקיכם ששם הוי' יהי' [יהיה] נחשב אז כמו בחינת שם אלקים מפני שיתגלה הארה גדולה ועצומה מאור א"ס ב"ה שלמעלה מבחינת שם הוי'

C'est pourquoi il est dit à ce sujet: «Je suis Havaya, votre D.iou (Elokeichem)»: le Nom Havaya sera alors considéré comme le Nom Elokim, car se révélera un rayonnement grand et immense de la Lumière infinie (Or Ein Sof), béni soit-Il, qui est au-dessus du niveau du Nom Havaya;

והיינו התגלות שמו הגדול (ואפ"ל [ואפשר לומר] שזהו מ"ש ב"פ [ב' פעמים] כי אם ישראל יהיה שמך היינו פעם הראשון שנאמר לו ע"י המלאך) (וישלח ל"ב כ"ט) זהו המכוון ענין גילוי שם הוי' שזהו בחי' כי שרית עם אלקים.

c'est-à-dire la révélation de Son grand Nom. (On peut dire que c'est pourquoi il est dit deux fois: «Mais Israël sera ton nom»: la première fois, lorsque l'ange le lui dit) (Vayishlach 32:29); l'intention est la révélation du Nom Havaya, qui est le niveau de «car tu as lutté avec Elokim»,

וזהו הגילוי שהיה בהר סיני, ופעם שני שנאמר לו מהקב"ה בעצמו כי אם ישראל יהיה שמך (שם ל"ה יו"ד) זהו המכוון גילוי בחי' גבוה יותר.

et c'est là la révélation qui eut lieu au mont Sinaï. La seconde fois, lorsque le Saint béni soit-Il le lui dit Lui-même: «Mais Israël sera ton nom» (ibid. 35:10), l'intention est la révélation d'un niveau plus élevé.

כנודע שיש ב' שמות הוי' ופסיק טעמא בינייהו כו' ושם הוי' דלעילא זהו ענין שמו הגדול יהא שמה רבא מברך כו'

Comme on le sait, il y a deux Noms Havaya, séparés par une pause dans les signes de cantillation, etc.; le Nom Havaya supérieur est Son grand Nom: «Que Son grand Nom soit béni», etc.;

וזהו הגילוי שיהי' [שיהיה] לע"ל [לעתיד לבוא] כב"א [במהרה בימינו אמן], וע' במהרמ"א [במהר"ם אלשיך] פ' וישלח שהעיר ג"כ מזה שנאמר לו כן ב"פ [ב' פעמים] וכן בעין יעקב ספ"ק [סוף פרק קמא] דברכות העירו קצת המפרשים מזה ולפמשי"כ [ולפי מה שכתוב] א"ש [אתי שפיר].

et c'est là la révélation qui aura lieu dans le Temps à venir, promptement, de nos jours, amen. Voir le Maharama sur la paracha Vayishlach, qui a également relevé qu'il lui fut dit ainsi deux fois; de même, dans l'Ein Yaakov, à la fin du premier chapitre de Berachos, certains commentateurs l'ont quelque peu relevé; et selon ce que nous avons écrit, cela s'explique bien.

17 ומ"ש אלקיכם אלקים שלכם כי ישראל הם הממשיכים התגלות העצום ההוא שעיי"ז שם הוי' כאלקים חשוב וכמ"ש עד יעבור עמך הוי' והיינו ע"י ההעלאה דבחינת יציאת מצרים וההמשכה. ומ"מ כתיב אשר הוצאתי אתכם מארץ מצרים.

Quant à ce qui est dit: «votre D.ieu» (Elokeikhem): Elokim qui est à vous, car c'est Israël qui fait descendre cette immense révélation, par laquelle le Nom Havaya est considéré comme Elokim, comme il est écrit: «jusqu'à ce que Ton peuple passe, Havaya»; cela se fait par l'élévation — le niveau de la sortie d'Égypte — puis par l'effusion. Néanmoins, il est écrit: «qui vous ai fait sortir du pays d'Égypte»

כי גם כלות הנפש שממטה למעלה שהוא בחי' יציאת מצרים הוא עיי' אשר הוצאתי כו' כי אלמלא עוזרו כו' וכמ"ש כי יעמוד לימין אביון להושיע משופטי נפשו כו' וכנ"ל.

car même l'aspiration de l'âme, de bas en haut — qui est le niveau de la sortie d'Égypte — s'accomplit par «qui vous ai fait sortir», etc., car «s'Il ne l'aide pas», etc., et comme il est écrit: «car Il se tient à la droite du pauvre, pour le sauver de ceux qui jugent son âme», etc., comme mentionné plus haut.

18 והנה על שלשה דברים העולם עומד על התורה ועל העבודה ועל גמ"ח [גמילות חסדים]. פ"י עבודה הוא העלאת מ"ן [מ"ן נוקבין] שמלמטה למעלה

Or, «le monde repose sur trois choses: sur la Torah, sur le service (avoda) et sur les actes de bonté (guemilout hassadim).» Le sens est le suivant: le service consiste à élever les mayin noukvin (eaux féminines) d'en bas vers le haut,

דהיינו ביטול היש והוא ענין ק"ש [קריאת שמע] ויצ"מ [ויציאת מצרים] ותפלה כנ"ל ותורה וגמ"ח [וגמילות חסדים] הן ההמשכות מלמעלה למטה שלאחר ההעלאת מ"ן [מ"ן נוקבין] התורה היא המשכה בבחינת פנימית כמ"ש ותורתך בתוך מעי וגמ"ח [וגמילות חסדים] הוא ההמשכה בחיצוניות כמ"ש בצדקה תכונני כו'.

c'est-à-dire l'annulation de l'existence apparente, qui se manifeste dans le Chema, la sortie d'Égypte et la prière, comme mentionné plus haut. La Torah et les actes de bonté sont, quant à eux, les effusions d'en haut vers le bas qui suivent l'élévation des mayin noukvin : la Torah est une effusion dans la dimension intérieure (pnimiyout), comme il est écrit : «et Ta Torah est au-dedans de mes entrailles»; les actes de bonté sont une effusion dans la dimension extérieure ('hitsoniyout), comme il est écrit : «Par la charité (tsedaka), tu seras affermie», etc.

אמנם כתיב חסדי ה' כי לא תמנו. חסדי לשון רבים היינו ב' בחי' חסד וכמ"ש בזו"ג [בזהר חלק ג] (דקל"ג ב')

Cependant, il est écrit : «Les bontés de Havaya, nous ne sommes pas anéantis.» Le mot «bontés» est au pluriel : il désigne deux niveaux de 'Hessed (bonté), comme il est dit dans le Zohar, partie III (133b) :

אית חסד ואית חסד, הא' הוא הבחי' חסד העליון שיתגלה לע"ל [לעתיד לבוא] וע"ז נאמר וחסדי מאתך לא ימוש ונק' רב חסד.

«Il y a 'Hessed et il y a 'Hessed.» Le premier est le niveau du 'Hessed supérieur, qui sera révélé dans le Monde futur. À son sujet, il est dit : «et Ma bonté ne s'éloignera pas de toi»; on l'appelle «a-bondant en bonté».

אמנם הרי אי אפשר שיהי' [שיהיה] ההתגלות אור מלמעלה אם לא שיהיה בחינת כלי ומכון לשבתו

Or, la révélation d'une lumière d'en haut est impossible s'il n'existe pas un niveau de réceptacle, un «lieu pour Sa demeure»,

והיינו בחי' חסד הב' דעליה אמרו וכמה גופין תקינת לון כו' חסד דרועא ימינא שהוא בחי' כלי לגילוי אור בחינת ורב חסד הנ"ל

et c'est là le niveau du second 'Hessed, à propos duquel ils ont dit : «Et Tu leur as façonné plusieurs corps», etc. : «'Hessed, le bras droit». Ce niveau est un réceptacle pour la révélation de la lumière du niveau «abondant en bonté» mentionné plus haut.

(ועמ"ש בד"ה הוי' יחתו מריביו מענין ב' בחינת חסד כו' ועמ"ש בד"ה והיה מספר בניי [בני ישראל] כפי' וענין כי גדול יום יזרעאל)

(Voir aussi ce qui est écrit dans le discours commençant par «Havaya: ceux qui luttent contre Lui seront brisés», au sujet des deux niveaux de 'Hessed, etc.; et ce qui est écrit dans le discours commençant par «Le nombre des enfants d'Israël sera», sur le sens de «car grand est le jour de Yizreel».)

וכלי זה למטה זהו ענין גמילות חסדים חסד דרועא ימינא וכל אברי הגוף נמשכין אחר הימין כו',

Et ce réceptacle, ici-bas, correspond aux actes de bonté: «'Hessed, le bras droit»; et tous les membres du corps suivent le côté droit, etc.

וכמ"כ [וכמו כן] יש ב' בחינות תורות היינו מ"ש בתורת הוי' הפצו ובתורתו יהגה פי' תורת ה' היא בחינת תורה שלמעלה חכמה עילאה ותתגלה לעתיד לבוא.

Et de même, il existe deux niveaux de Torah, comme il est écrit: «Il trouve son plaisir dans la Torah de Havaya, et il médite dans sa Torah.» Cela signifie que «la Torah de Havaya» est le niveau de la Torah d'en haut, la 'Hokhma supérieure ('Hokhma Ila'a), qui se révélera dans les temps futurs;

19 וכלי ומכון לשבתה היא בחי' תורה שלמטה חכמה תתאה וע"ז נאמר ובתורתו יהגה. וזהו ענין כ"פ [ב' פעמים] אני הוי' אלקיכם הא' קאי על היום לעשותם

et le réceptacle et la demeure qui lui sont destinés sont le niveau de la Torah d'en bas, la 'Hokhma inférieure (Hokhma Tata'a); à ce sujet, il est dit: «et il médite sa Torah». C'est là le sens de la répétition de «Je suis Havaya, votre D.ieu»: la première occurrence se rapporte à «aujourd'hui, pour les accomplir»,

שהוא בחינת התורה שלמטה וחסד דרועא ימינא שחכמה וחסד זה הוא בחינת כלי לקבל גילוי תורת ה' וחסד דלגאו שיתגלו לע"ל [לעתיד לבוא] כב"א [במהרה בימינו אמן]

ce qui est le niveau de la Torah d'en bas et de «'Hessed, le bras droit»: cette 'Hokhma et ce 'Hessed constituent le niveau d'un réceptacle destiné à recevoir la révélation de «la Torah de Havaya» et du 'Hessed intérieur, qui seront révélés dans les Temps futurs, promptement de nos jours, amen ;

שהוא ענין אני הוי' אלקיכם הנאמר שנית (ועי' באדר"ר [באדרא רבא] דקל"ח ב') ולכן קבעו פסוק זה בקי"ש [בקריאת שמע].

et c'est là le sens de « Je suis Havaya, votre D.ieu », énoncé une seconde fois (voir aussi l'Idra Rabba, 138b). C'est pourquoi ils ont fixé ce verset dans le Chema.

כי הנה מבואר למעלה דיצי"מ [דיציאת מצרים] שייך לקי"ש [לקריאת שמע] כי יצי"מ [יציאת מצרים] זהו לצאת מהמצרים וגבולים להיות ביטול היש

Car il a été expliqué plus haut que la sortie d'Égypte est liée au Chema, puisque sortir d'Égypte signifie sortir des étroitures (métsarim) et des limites, afin de parvenir à l'annulation de l'existence propre, ce « quelque chose »,

וזהו ענין למסי"נ [למסירות נפש] באחד שבקי"ש [שבקריאת שמע], וגם כי עי"י ביטול היש כי שרית עם אלקים עי"י נמשך בחי' לי ראש שזהו ענין שמע ישראל כו',

et c'est là le sens du sacrifice de soi (messirout néfesh) au mot « Un » dans le Chema. De plus, par l'annulation de l'existence propre, « car tu as lutté avec Elokim », c'est par là que se trouve attiré le niveau de li roch, ce qui est le sens de « Écoute, Israël », etc.

והנה זהו בחינת עבודה שהיא בחינת ההעלאת מ"ן [מ"ן נוקבין] ואח"כ צ"ל תורה וגמ"ח [וגמילות חסדים] שהוא בחי' ההמשכות וכל ג' דברים אלו מרומזים

Or, cela est le niveau du service, qui est le niveau de l'élévation des mayin noukvin ; ensuite doivent venir la Torah et les actes de bonté, qui sont le niveau des émanations. Ces trois éléments sont tous évoqués

בפסוק זה כי אשר הוצאתיך מארץ מצרים זהו ענין ההעלאת וכו"פ [ובי פעמים] אני הוי' זהו ענין ההמשכות שע"י תורה וגמ"ח [וגמילות חסדים] כנ"ל וע"כ קבעו פסוק זה דייקא.

dans ce verset : « qui t'ai fait sortir du pays d'Égypte » correspond à l'élévation, et les deux occurrences de « Je suis Havaya » correspondent aux émanations par la Torah et les actes de bonté, comme mentionné plus haut. C'est pourquoi ils ont précisément fixé ce verset.

20 וזהו ג"כ שייכות פסוק זה לפי ציצית כי בציצית יש ב' בחי' ל"ב חוטין והטלית המקיף אשר הם כנגד ב'

בחינת המשכות שע"י תורה וגמ"ח [וגמילות חסדים]

Et c'est aussi le lien entre ce verset et la section des tsitsit : car les tsitsit comportent deux aspects, les trente-deux fils et le talit qui enveloppe, correspondant aux deux formes d'effusion, par la Torah et par les actes de bonté.

כי התורה היא ההמשכה בבחינת פנימית וזהו ענין ל"ב חוטין והם ל"ב נתיבות חכמה וגמ"ח [וגמילות חסדים] חסד דרועא ימינא וימינו תחבקני כמו הטלית שהוא לבוש ומקיף כו' וכמ"ש במ"א.

Car la Torah est l'effusion dans la dimension intérieure (pnimiyout) : c'est le sens des trente-deux fils, qui sont les trente-deux sentiers de la sagesse ; les actes de bonté sont le « bras droit de 'Hessed », « et Sa droite m'enlace », comme le talit, qui est un vêtement et enveloppe, etc., ainsi qu'il est expliqué ailleurs.

ועוד זאת כי הציצית רומזים ג"כ לאהוי"ר [לאהבה ויראה] כמ"ש לעיל בד"ה והיה לכם לציצית כו' אשר זהו בחינת עבודה.

En outre, les tsitsit font également allusion à l'amour et à la crainte, comme il est expliqué plus haut, dans le discours commençant par « Et cela sera pour vous des tsitsit », etc. : c'est le niveau du service.

(וענין על שלשה דברים דייקא העולם עומד אפשר שיובן עפמ"ש [על פי מה שכתוב] בזהר הרקיע ס"פ תרומה במ"ש בזהר שם) (דקס"י ע"ב) כד מקבלא מבין ב' דרועין כו'

(Pourquoi le monde repose précisément sur trois choses peut peut-être se comprendre à la lumière de ce qui est écrit dans le Zohar HaRakia, à la fin de la paracha Terouma, au sujet du passage du Zohar qui y figure) (166b) : « Lorsqu'elle reçoit d'entre les deux bras », etc. ;

כי האצילות הקדוש נגמר בג' בחינות כו' כי אל או"א [אבא ואימא] קדמו ג' רישין כו' ע"ש שהאריך בזה.

car le saint Monde d'Atsilout s'achève en trois niveaux, etc., puisque Abba et Imma ont été précédés par trois têtes, etc. ; voir là-bas, où il développe longuement ce sujet.

ולכן כנגד זה על שלשה דברים העולם עומד כו' וממשי"ש [וממה שכתוב שם] יובן ג"כ שייכות ג' דברים
הני"ל שהם ועל ידם נמשך בחי' הקב"ה מנענע ראשו כו' ועמ"ש ע"פ שיניך כעדר כו':

C'est pourquoi, en correspondance avec cela, « le monde repose sur trois choses », etc. Et ce qui est écrit là-bas permettra aussi de comprendre le lien entre les trois choses mentionnées plus haut : c'est par elles et grâce à elles qu'est attiré le niveau où « le Saint béni soit-Il hoche la tête », etc. Voir aussi ce qui est écrit sur le verset « Tes dents sont comme un troupeau », etc.

LikuteiTorah.com

LA PARACHA 'HASSIDIQUE

À propos de cette édition

Cette édition contient le texte hébreu et la traduction française.

The Hebrew text of Likkutei Torah: © Kehot Publication Society, via Sefaria, CC BY-NC 4.0; formatting adapted.

Notre traduction française, faite à partir de notre traduction anglaise de l'hébreu, sans les notes de Kehot : CC BY 4.0.

Cette édition dans son ensemble : CC BY-NC 4.0. Elle peut être copiée, imprimée et partagée librement, en citant Kehot Publication Society et likuteitorah.com ; elle ne peut pas être vendue. <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>

La traduction française a été faite à partir de l'édition anglaise de likuteitorah.com avec l'aide de l'IA (openai/gpt-6-luna-pro:batch), l'hébreu en regard pour vérification ; elle n'a pas encore été relue par un éditeur humain. Vérifiez sur l'hébreu tout ce qui est important.

Le Rabbi a demandé que les maamarim de la paracha de la semaine, la « Paracha 'hassidique », soient étudiés pendant cette semaine, répartis sur ses sept jours (Sichah of Shabbos Parshas Vayakhel 5725 · Toras Menachem vol. 42, pp. 306-309). Pourquoi l'étudier, et les bénédictions du Rabbi : likuteitorah.com/about/the-chassidishe-parsha/

Un projet gratuit et non commercial ; rien n'est vendu ici. Sans lien avec Kehot, Sefaria ou la Bibliothèque de Loubavitch. © likuteitorah.com

Depuis likuteitorah.com/fr/likutei-torah/shelach/16/

DÉDIÉ EN L'HONNEUR DE

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

Le père du Rabbi, Reb Lévi Its'hak